

Regional utveckling

Regional utveckling Kultur
Ingrid Printz
063-146700
Ingrid.printz@regionjh.se

2016-01-27
Mottagare
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

RUN/1418/2015

Remissvar på betänkandet (SOU 2015:89) Ny museipolitik

Sammanfattning

Regeringen tillsatte i januari 2014 en särskild utredning med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, organisationsstruktur och regeringens styrning av dessa. Utredningen innehåller förutom en omfattande historiebetraktelse av centralmuseernas framväxt från 1700-talet fram till idag, konkreta förslag om 1) inrättande av en ny museilag samt 2) inrättande av en ny museimyndighet med nya arbets- och ansvarsformer.

Utredningen anser att museipolitiken bör få en delvis ny inriktning där utgångspunkten för det allmännas stöd till museiverksamheterna behöver bli tydligare. Utredningen betonar museernas oberoende ställning som kunskapsinstitutioner och kulturaktörer där den politiska styrningen bör bli tydligare gällande utgångspunkterna samtidigt som institutionerna måste ges större eget ansvar och möjligheter att förverkliga sina uppdrag utifrån reflekterande och kritiska förhållningssätt samt öppenhet för olika perspektiv.

Genom införande av *en särskild museilag* fastslås de allmänna museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner i samhället samt museernas övergripande ändamål att bidra till det demokratiska samhällets utveckling. Museilagen ska innehålla bestämmelser om det allmänna museiväsendet, vilket inkluderar alla offentligt styrda museer oavsett om de har statlig, regional eller kommunal huvudman. Den nya museilagen uttrycker museernas fria ställning i förhållande till den politiska beslutsnivån, för att säkerställa museernas kritiskt granskande funktion på nationell, regional och kommunal nivå. Lagen ska innehålla generella bestämmelser om museernas huvudsakliga verksamhetsområden, d.v.s. *publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och samlingsförvaltning*. De statliga museerna ska enligt lagförslaget ha ett särskilt ansvar för att tillgängliggöra sin verksamhet för människor i hela landet.

Utredningen föreslår att *Myndigheten för museer och utställningar* inrättas för att främja en museiverksamhet av hög kvalitet. Myndigheten ska bl. a. följa upp museiverksamheten, fördela bidrag och bidra till att stärka museiperspektivet på nationell nivå inom ramen för kultursamverkansmodellen. Den nya museimyndigheten ska även organisera en professionsbaserad granskning av verksamheterna vid centralmuseerna och hantera ett nytt statsbidrag för samverkansprojekt i museisektorn.

Synpunkter

Region Jämtland Härjedalen utgår från det regionala perspektivet i vårt yttrande. Även om betänkandet i enlighet med uppdraget fokuserar på de statliga museernas uppdrag, påverkar det såväl regional som lokal nivå. Regionala utvecklingsnämnden ställer sig generellt positiv till utredningsförslaget. Det är bra att museifrågorna i och med utredningen fått en grundlig genomlysning. En ny museilag kommer att bidra till att stärka museernas roll. Inrättandet av en ny myndighet kan ses som ett steg i att samla de statliga museernas myndighetsarbete.

Här finns vissa farhågor att en sådan myndighet blir för liten för att kunna bevaka och utveckla museernas samhällsuppdrag.

I utredningen talas det om en ”ny inriktning” för museipolitiken. Regionala utvecklingsnämnden hade gärna sett ett antal konkreta målformuleringar som svarat upp mot kommittédirektiven utifrån de nationella kulturpolitiska målen.

Avsnitt 10.3 ”Slå fast museernas ställning i en lag”. Regionala utvecklingsnämnden välkomnar en särskild museilag, som även omfattar regionala museer, då det kommer att stärka museernas roll i samhället, inte minst genom den föreslagna inledande bestämmelsen om att ”de allmänna museernas övergripande ändamål är att bidra till det demokratiska samhällets utveckling.” En museilag ligger även i linje med hur man hanterat andra angränsande områden såsom arkivlagen och bibliotekslagen.

Avsnitt 10.5 ”Inrätta en ny myndighet - Myndigheten för museer och utställningar ska inrättas med uppgift att främja utvecklingen av en museiverksamhet av hög kvalitet i hela landet”. Med utgångspunkt i den nya museilagen ska myndigheten stimulera samarbeten mellan statliga och andra museer, göra uppföljningar och fördela bidrag. Myndighetens verksamhet föreslås finansieras genom att avveckla Riksutställningar.

Regionala utvecklingsnämnden ställer sig positiv till etablering av en myndighet som ger möjlighet till samarbeten mellan statliga, regionala och lokala museer. Det är angeläget att dessa fördjupade samarbeten tar ett långsiktigt perspektiv. Vi vill även trycka på vikten av att inte äventyra redan etablerad verksamhet vid en överföring av befintliga anslag till den nya myndigheten. Vid en kommande överföring av det försvarshistoriska anslaget till den nya myndigheten, hoppas regionen att man tar hänsyn till de regionala och lokala satsningar som är redan etablerade och beroende av anslaget.

I utredningen anges att det skulle bli enklare med en enda myndighet, men då förbiser man till exempel det faktum att Riksantikvarieämbetet spelar en fortsatt stor roll för den regionala museiverksamheten, särskilt gällande kulturmiljöarbetet. Ett annat frågetecken är skrivningen gällande den nya myndighetens förhållande till Statens kulturråd. När det handlar om Kulturrådets utvecklingsmedel ser regionen gärna att regionala museer även fortsättningsvis kan söka dessa medel.

Att den nya myndigheten föreslås få en roll som ansvarig för att bedriva omvärldsbevakning nationellt och internationellt ser vi som en nödvändighet om Riksutställningar läggs ned. Utifrån regionalpolitiska motiv och för god kompetensförsörjning föreslår Regionala utvecklingsnämnden att den nya myndigheten ”Myndigheten för museer och utställningar” förläggs till Gotland.